

На основу члана 8 став 2, члана 12 и члана 13 став 1 Закона о спомен-обилежјима ("Службени лист ЦГ", бр. 40/08, 40/11 и 2/17), члана 38 став 1 тачка 2 Закона о локалној самоуправи ("Сл. лист ЦГ", бр. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 85/22) и члана 40 став 1 тачка 2 Статута општине Пљевља („Службени лист Црне Горе–Општински прописи“, број 46/18), Скупштина општине Пљевља, на сједници одржаној 28.03.2024. године, донијела је

Програм подизања спомен-обилежја у општини Пљевља за 2024. годину

Увод

Овим програмом, у складу са Законом о спомен-обилежјима ("Службени лист Црне Горе", број 40/08, 40/11 и 2/17) утврђују се спомен-обилежја која ће се подићи на територији општине Пљевља, врста и начин подизања спомен-обилежја, опис симболичког значења, као и други елементи неопходни за спровођење програма.

Спомен-обилежјима се, сходно члану 1 наведеног закона, трајно обилежавају значајни догађаји, чувају успомене на истакнуту личност, његују људски идеали и културно-историјске традиције и одаје почаст борцима за слободу, цивилним жртвама рата и масовним страдањима људи.

Спомен-обилежје је спомен-објекат који изгледом, садржајем, ознакама или натписом доприноси трајном очувању вриједности из става 2 овог програма.

I

Подизање спомен-обилежја изградњом споменика патријарху Варнави Росићу

Патријарх Варнава Росић (1880-1937), један од најистакнутијих Пљевљака.

1. Патријарх Српски Варнава (световно: Петар Росић) рођен је у Пљевљима (Стара Херцеговина – данашња Црна Гора) 29. августа/10. септембра 1880. године од оца Ђорђа и мајке Крсманије, рођене Пејатовић. Крштен је у цркви Манастира Света Тројица. Основну школу завршио је у Пљевљима, а богословско-учитељску у Призрену 1899. године. Након шест година завршио је Духовну академију у Петрограду (Русија). Од Епископа Сергија, ректора Академије, примио је монашки чин 30. априла 1905. године, чин јерођакона 6. маја и јеромонаха 6. јуна исте године. Током друге половине 1905. године јеромонах Варнава отпутовао је из Петрограда у Истанбул ради уписа на Богословију на Халки. Примио је дужност свештеника при српском посланству. У то вријеме писао је у „Цариградском гласнику“, једином часопису на српском језику у Турском царству, управљао је српском школом и сарађивао са Цариградском патријаршијом. За вријеме управе велешко-дебарског Митрополита Партенија Галаса (1907–1913), који је често и на дуже вријеме одсуствовао из епархије због синодских послова у Цариграду, словенско становништво поменуте епархије уз помоћ Краљевине Србије успјело је да се избори да архимандрит Варнава (Росић) буде постављен на службу помоћног епископа у датој епархији, са титулом Епископ главнички. Епископ Варнава је хиротонисан 10. априла 1910. године у Патријаршијском храму Светог Великомученика Георгија у Цариграду. За вријеме турске управе у Старој Србији Епископ Варнава је стекао нарочите заслуге на буђењу и јачању српске националне свијести у борби с бугарском и грчком пропагандом. По завршетку Балканских ратова и ослобођењу Јужне Србије, када је велешко-дебарски Митрополит Патреније премјештен у другу епархију, Епископ Варнава преузео је пуну управу над

Велешко-дебарском епархијом. Усљед одласка грчких и егзархијских епископа (1913), Варнава је управљао и Битољском епархијом, као и дијеловима Епархија струмичке, пољанско-вардарске и преспанско-охридске, гдје је уредио цијелу Српску Цркву у јужним крајевима проширене државе. У Првом свјетском рату је морао да напусти Јужну Србију, гдје је заједно са српским народом и војском прешао преко Албаније на Крф. Послије рата, по жељи српске владе, отишао је у дипломатску мисију у Русију. Када је 1920. успостављена јединствена Српска патријаршија, Варнава је 17. новембра исте године изабран за Митрополита скопског. За патријарха Српске Православне Цркве изабран је 12. априла 1930. године. Варнава (Росић) постао је у тридесетој години живота Епископ, у четрдесетој Митрополит, а у педесетој Патријарх. На челу Српске Православне Цркве налазио се свега седам година, од 1930. до 1937. године, као четрдесети патријарх. Краљ Александар I Карађорђевић као да није знао за његове ријечи: „Нисам довољно послушан да бих био заповједник“ те је вјеровао да Варнавом добија послушног патријарха који ће цркву учинити сервилним слугом државе. Умјесто тога, Варнава је од расцјепкане СПЦ у шест разних законодавних, административних, финансијских и јерархијских подручја, новим Уставом цркве и строгим правилима устројио Српску Православну Цркву на модеран начин и успио да је одвоји од државе. Током те реорганизације формиране су двије нове епархије, Загребачка и Мукачевска, чиме је у састав Српске Цркве улазило укупно 27 епархија, са викарном Скадарском епархијом у Албанији. У његово вријеме активан је црквени живот, те је почела изградња многих храмова у Београду. Његовом иницијативом започета је градња Храма Светог Саве на Врачару. Такође, на мјесту старе Београдске митрополије подигао је нову зграду за потребе Архиепископије (зграду данашње Патријаршије у непосредној близини Саборног храма), као и манастир Ваведење на Сењаку, Храм Светог Кнеза Лазара на Звездари. За вријеме његове службе започете су градње многобројних храмова, међу којима је и Храм Светих Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици. Преминуо је изненада и мистериозно у 57. години живота у Београду, 23. јула 1937. године. Патријарх Варнава је привремено сахрањен у Цркви Светог Саве на Врачару. Много је добротинастава које за свој кратки животно вијек урадио блаженопочивши патријарх Варнава. Никада није заборављао своја Пљевља и Пљевљаке. Био је покровитељ СПД Братство, Соколског друштва. За своју крсну славу Св. Јована слао је помоћ сиротињи са обе стране чаршије. Патријарх Варнава и муфтија Мехмед Зекеријаш Ћинара, као особе које никада нису заборавиле своје родно мјесто, су заједно од регента Александра Карађорђевића добили ратне репарације-новац за изградњу Пљеваља. Под руком патријарха Варнаве много је Пљевљака изучило школе у Призрену, Скопљу, Београду. Патријарха Варнаву звали су Народни Патријарх. Помагао је све хумане организације, друштва и појединце.

2. Врста спомен-обилежја које ће се подићи патријарху Варнави Росићу је спомен-објекат - споменик.
3. Спомен-објекат - споменик посвећен патријарху Варнави Росићу ће подићи Општина Пљевља.
4. Средства за подизање споменика обезбједиће Општина Пљевља
5. Мјесто постављања спомен обилежја Трг Патријарха Варнаве у Пљевљима, који обухвата дио катастарских парцела бр. 6901 и 2424/7 и катастарске парцеле бр. 2424/6, 2424/5 и 2424/4 КО Пљевља. Споменик патријарху Варнави ће се реализовати као тродимензионална фигура на постаменту укупне висине 3,50 м, чиме ће се трајно сачувати успомена на ову истакнуту личност значајну за Пљеваљску историју и културу.
6. У реализацији подизања овог спомен-обилежја, у складу са Законом, донијеће се посебна одлука.

II

Подизање спомен-обилежја изградњом споменика Предрагу Пеђи Леовцу

1. Предраг Пеђа Леовац је рођен у Пљевљима 21.12.1975. године, од оца Мила и мајке Милице (рођене Ћалов). У Пљевљима је завршио основну школу и гимназију, након чега уписује Војну академију у Београду. Као потпоручник 1998. године распоређен је у 53. гранични батаљон Војске Југославије, на дужност старјешине на караули „Ћафа Прушит“. Тешко је рањен 27. октобра исте године. Иако недовољно опорављен, на свој лични захтјев, вратио се у матичну јединицу почетком 1999. године. Обављао је дужност командира вода за интервенције током ратних дејстава на простору Косова и Метохије. Остао је упамћен као једна од најмаркантнијих личности битке на Кошарама, гдје је и погинуо 14. априла 1999. године. Предраг Пеђа Леовац је био истакнути спортиста, брижан син и брат, храбар старјешина и ратни друг о коме се и дан данас препричавају бројни јуначки подвизи. Захваљујући таквом, истина кратком, али садржајном и врлинама испуњеном животном путу и подвижничком животом популаризовао Пљевља до те мјере да, сваке године, на његово гробно мјесто у селу Тикова, Пљевља долазе људи свих генерација, како би му одали почаст и поклонили се његовим сјенама.
2. Врста спомен-обилежја које ће се подићи Предрагу Пеђи Леовцу је спомен-објекат - споменик.
3. Спомен-објекат - споменик посвећен Предрагу Пеђи Леовцу ће подићи НВУ Културни центар "Предраг Пеђа Леовац" Пљевља.
4. Средства за подизање споменика обезбиједиће НВУ Културни центар "Предраг Пеђа Леовац" Пљевља, уз подршку донатора.
5. У реализацији подизања овог спомен-обилежја, у складу са Законом, донијеће се посебна одлука.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПЉЕВЉА

Број: 22-016/24-160/1
Пљевља, 29.03.2024.године

ПРЕДСЈЕДНИЦА,
Јована Тошић,с.р.